

Nr 33.

Av herr **Pers**, *angående beredande åt vissa från småskoleseminarier utexaminerade lärarinnor av behörighet att undervisa i den egentliga folkskolan.*

Vid 1911 års riksdag motionerade kontraktsprosten Ch. Meurling om, »att riksdagen måtte besluta underdånig skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета plan till tvååriga folkskoleseminarier, där från småskoleseminarier utexaminerade lärarinnor, som minst två år med goda vitsord tjänstgjort i småskola, mindre folkskola eller folkskola, äga att vinna inträde och efter godkänd avgångsprövning vinna behörighet att innehava ordinarie tjänst i den egentliga folkskolan». Det utskott; som behandlade frågan, gav sitt fulla erkännande åt motionens huvudsyfte, men då de av motionären berörda spörsmålen voro föremål för överbäggande inom folkundervisningskommittén, hemställde utskottet, att motionen icke måtte till någon åtgärd föranleda, vilket ock blev kammarens beslut.

Sedan dess ha elva år förgått utan att frågan blivit löst i den av ena kammaren önskade riktningen. Då jag anser, att frågan är av stor betydelse för vår folkundervisning, anser jag bära med denna motion påkalla ett kammarens uttalande till förmån för densamma.

Folkundervisningskommittén behandlade frågan i sitt huvudbetänkande, band I, sid. 86, varvid den polemiserar mot möjligheten av en med folkskollärarynnornas likvärdig utbildning för småskollärarynnorna genom en tvåårig kurs vid ett folkskoleseminarium. »Icke ens under förutsättning av tvååriga småskoleseminarier med lika höga inträdesfordringar som folkskoleseminarierna och med samma utrustning som i avseende på lärarekrafter och undervisningsmedel, skulle en lärogång genom småskoleseminariet och ett därpå byggt folkskoleseminarium i och för sig ge lika god behållning som den, vilken den obrutna fyraåriga seminariekursen skänker.» Folkundervisningskommittén förordar en treårig kurs för småskollärarynnor.

norna, om någon sådan kurs skall komma i fråga. Betänkandet är daterat i december 1911.

Sedan den tiden har åtskilligt inträffat. Bristen på lärarekrafter för folkskolan har blivit allt större, trots att staten anstränger sig att bygga nya seminarier. Småskoleseminarierna ha överallt blivit tvååriga och staten genom de villkor, som den förbundet med sina statsbidrag, fått hand över dessa seminariers utrustning med lärare och eljest, så att förutsättningarna för en god undervisning väsentligt förbättrats. Därtill bör man väl också kunna förutsätta, att folkskolan nu skall kunna lämna småskoleseminarierna en ungdom, som är bättre kvalificerad i fråga om kunskaper än för elva år sedan.

Vad som är oförändrat, det är det underliga förhållandet, att småskollärarinnor, som vilja skaffa sig formell kompetens att tjänstgöra i den egentliga folkskolan, kunna erhålla denna allenast genom kungl. dispens eller genom att gå igenom ett fyraårigt folkskoleseminarium. Båda utvägarna användas ganska flitigt, vilket visar, att småskollärarinnorna ha en åstundan att få komma upp i folkskolan som lärarinnor. Detta är också en så naturlig sak, att det är underligt, att hindren för dess förverkligande på det mest naturliga sättet, genom en tvåårig fortsättningskurs, icke äro undanröjda.

Den springande punkten synes vara, att man inom ledande skolhåll har den uppfattningen, att en tvåårig seminariekurs för småskollärarinnor sedan de tjänstgjort några år ej skall ge en tillräcklig utbildning. Folkundervisningskommitténs här ovan citerade yttrande är belysande, om det också, enligt min uppfattning, inbjuder till en befogad kritik. Det är väl möjligt fast icke säkert, att en under fyra år i ett sträck driven läsning för kunskapstillägnande kan ge ett bättre examensresultat än en läsning, som är fördelad på två perioder med, låt mig säga, minst tre års skolarbete i mellanperioden. Men ställes frågan så, om den sålunda utbildade folkskollärarinnan i regel är lika bra eller bättre skickad att fylla sitt kall som lärarinna, än den, som ej haft praktisk verksamhet som mellanskede i sin utbildning, så förefaller det, som om svaret icke kunde bli mer än ett, nämligen jakanda. Ty för läraren och lärarinnan räcker det icke med kunskapen, utan det är mognaden, erfarenheten, viljan, hågen att gagna, som är minst lika betydelsefull som en minutiöst tillägnad kunskapsmängd. Och dessa egenskaper kan den till folkskollärarinna utbildade småskollärarinnan förutsättas ha i högre grad än den lärarinna, som fått sin utbildning i ett kör utan något annat praktiskt skolarbete än det, som fås i seminariets övningsskola.

I detta sammanhang torde jag böra omnämna, att den tanken på sina håll gör sig gällande, att utbildningen av småkollärarytor skulle ställas på avskrivning, och alla lärarinytor, även de som arbeta i de två första årsklasserna, skulle erhålla fyraårig utbildning. Åtskilliga vägande skäl kunna anföras härför, men vårt land torde icke på länge ha råd att kosta på sig detta, varför det måste för ganska lång tid lämnas ur räkningen.

Genom en anordning med en tvåårig utbildningskurs för småskollärarytor skulle dessa få sin utbildningskostnad fördelad i två re priser, säkerligen en välkommen sak för unga flickor, som söka sig in på denna bana, men befinna sig i svaga ekonomiska omständigheter. Folkskollärarytor skulle tillföras medlemmar, som av böjelse för kallet och efter prövning i livet ville ägna sig åt skolarbetet.

Jag har tänkt mig, att saken till en början bäst skulle realiserats genom att parallellklasser för tredje och fjärde årskursen upprättades vid ett par lärarinyseminarier och avsedda för småskollärarytor, som därtill voro kvalificerade, ett söderut i landet och ett norrut. Särskilda kurser finge väl utarbetas, men samlivet vid ett seminarium av den vanliga typen bör vara en förutsättning för denna särskilda lärarinyutbildning.

För sakens förverkligande fordras emellertid en närmare utredning, varför jag hemställer,

att riksdagen måtte besluta underdånig skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning angående lämpligaste sättet att genom tvåårig ytterligare utbildning bereda från småskoleseminarier utexaminerade lärarinytor, som en tid tjänstgjort i små- eller folkskola, full kompetens att undervisa i den egentliga folkskolan.

Stockholm den 20 januari 1922.

And. Pers.

